

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2005, sp. zn. 5 Tdo 1254/2005, ECLI:CZ:NS:2005:5.TDO.1254.2005.1

Číslo: 53/2006

Právní věta: Za dobu, kdy byl čin spáchán ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák., se zásadně považuje okamžik dokonání trestného činu, kterým se u trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. rozumí okamžik, kdy došlo k následku, tedy k porušení zájmu na ochraně vědecké, literární a jiné umělecké tvůrčí činnosti a jejich výsledků v podobě autorských děl, uměleckých výkonů, zvukových a zvukově obrazových záznamů, rozhlasového a televizního vysílání a po účinnosti autorského zákona č. 121/2000 Sb. výslovně i databáze. U díla, kterým je neoprávněně zasahováno do autorských práv k jinému dílu, popř. do práv k databázi, a které je vytvořeno s cílem jeho vydání, má zásadní význam zejména doba jeho vydání, poněvadž teprve tímto okamžikem je dovršeno porušení nebo ohrožení zájmu chráněného tímto ustanovením (porušení individuálního objektu tohoto trestného činu), ke kterému směřovala všechna předchozí stadia trestného činu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.10.2005

Spisová značka: 5 Tdo 1254/2005

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Časová působnost trestních zákonů, Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

Předpisy: § 152 odst. 1 tr. zák.
§ 16 odst. 1 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné JUDr. M. P. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 1 T 197/2002.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. 1 T 197/2002, byla obviněná JUDr. M. P. uznána vinnou trestným činem porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustila tím, že jako autorka publikace „Veřejné dražby a exekuce“, kterou nechala vydat v

roce 2001 nakladatelstvím L. P., a. s., se sídlem P., v publikaci použila smluvní vzory a podání pro veřejné dražby, ze vzorů díla v elektronické podobě „Smluvní vzory a podání pro veřejné dražby podle zákona č. 26/2000 Sb.“, přestože k tomu neměla souhlas autorů tohoto díla, společnosti G., s. r. o., se sídlem v R., v zastoupení jednatele P. P. a Mgr. P. M. – původního autora a výše uvedené dílo vydávala za vlastní a společnosti G., s. r. o., tak způsobila dosud nevyčíslenou škodu.

Za tento trestný čin byla obviněná JUDr. M. P. odsouzena podle § 152 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 3 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku.

Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená společnost G., s. r. o., R., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Tento rozsudek soudu prvního stupně napadla obviněná JUDr. M. P. odvoláním, o kterém Městský soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005, tak, že odvolání obviněné podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému usnesení odvolacího soudu ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005, ve spojení s rozsudkem Obvodního soudu Prahu 1 ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. 1 T 197/2002, podala obviněná prostřednictvím obhájce JUDr. P. P. dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. V rámci odůvodnění dovolání především uvedla, že nesouhlasí s právním posouzením skutku ani s hmotně právním posouzením, protože soudy obou stupňů při právním posouzení skutkových zjištění vycházely z nesprávného posouzení a stanovení doby, kdy byl skutek spáchán, tedy doby, ve které dílo vzniklo. Obviněná následně namítla, že nelze souhlasit se závěry soudů obou stupňů o tom, že pro právní posouzení skutku je podstatné, že k porušení zákona došlo v době, kdy předmětné dílo, publikaci „Veřejné dražby a exekuce“, vydalo nakladatelství L. P., a. s. Podle názoru dovolatelky je však nutné posoudit předmětné dílo podle zákona, který byl platný a účinný v době vzniku, tj. napsání díla, nikoliv podle zákona platného a účinného v době vydání díla nakladatelstvím L. P., a. s. Na základě provedených důkazů bylo prokázáno, že dílo vzniklo, tedy bylo napsáno a nabízeno účastníkům odborných seminářů, v květnu až červnu 2000, a proto je nutno toto dílo posuzovat na základě tehdy platného zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. S odkazem na závěry znaleckého posudku ze dne 20. 1. 2004 vypracovaného Ústavem autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty Univerzity Karlovy dovolatelka považuje za potvrzenou skutečnost, že byla autorkou předmětného díla a požívala autorské ochrany již v době vzniku díla, tedy v době napsání publikace v květnu roku 2000, nikoliv až v roce 2001, kdy došlo k vydání díla nakladatelstvím L. P., a. s. Vzhledem k tomu, že v přípravném řízení i v řízení před soudem bylo zjištěno, že texty vzorů pro veřejné dražby na CD - ROMu jsou nesporně databází, a tato skutečnost byla potvrzena i výše zmíněným znaleckým posudkem, dovolatelka namítla, že jí vytvořené dílo a autorské právo k němu mělo být posuzováno podle § 9 zákona č. 35/1965 Sb., tedy od okamžiku, kdy je vyjádřeno slovem, písmem a podobně, tzn. ve vnímatelné podobě. Vzhledem k těmto skutečnostem měl být skutek obviněné posouzen orgány činnými v trestním řízení podle právních předpisů účinných v době spáchání skutku, podle dovolatelky tedy v době napsání díla, nikoliv podle právních předpisů z pozdější doby, kdy dílo bylo vydáno nakladatelstvím. Z tohoto důvodu se obviněná domnívá, že byla odsouzena za skutek, který v době spáchání nebyl trestným činem, neboť právní pojem „databáze“ byl v právních předpisech týkajících se ochrany autorského práva zaveden až od data 1. 12. 2000, a soud proto nemohl posoudit jednání obviněné jako trestný čin podle § 152 odst. 1 tr. zák., když zároveň odkazoval na ustanovení § 88 a následující zákona č. 121/2000 Sb., který v době spáchání skutku nebyl účinným.

V závěru dovolání obviněná JUDr. M. P. navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005, i jemu předcházející

rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. 1 T 197/2002, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. příslušnému soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl, popřípadě aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 1 tr. ř. ve věci rozhodl rozsudkem.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, již bylo dovolání obviněné JUDr. M. P. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se vyjádřila zejména v tom smyslu, že pokud obviněná v dovolání argumentuje tím, že databáze nebyly podle předchozího autorského zákona chráněny a režim ochrany by se měl vztahovat ke vzniku díla, je třeba upozornit na intertemporální klauzule zákona č. 121/2000 Sb. V § 106 odst. 4 je zde uvedeno, že podle tohoto zákona jsou chráněny i předměty ochrany, které nebyly podle dosavadních předpisů chráněny nebo jejichž obsah ochrany byl jiný, než podle tohoto zákona. U práv, která dosavadní právní úprava nechránila, došlo ke změně této ochrany účinností nového zákona. Z toho je podle státní zástupkyně zřejmé, že úvahy obviněné nejsou správné. Již napsáním publikace v květnu 2000, s použitím textů, které vytvořil Mgr. P. M., zasáhla do jeho zákonem chráněných práv k autorskému dílu. Do zákonem chráněných práv pořizovatele databáze došlo s účinností od 1. 12. 2000. Skutek však vyšel najevo až vydáním díla obviněné v roce 2001. Proto skutkový stav věci popsáný ve výroku rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1, se kterým se ztotožnil i Městský soud v Praze, zahrnuje okolnosti, ze kterých lze usuzovat na naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. jednáním obviněné. Z těchto důvodů má státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství za to, že dovolání obviněné M. P. je zjevně neopodstatněné a navrhlá proto, aby Nejvyšší soud toto dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnou vznesené námitky naplňují jí tvrzený dovolací důvod, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné.

Obviněná uplatnila dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotně právního posouzení. Z takto vymezeného dovolacího důvodu vyplývá, že důvodem dovolání ve smyslu tohoto ustanovení nemůže být nesprávné skutkové zjištění, a to přesto, že právní posouzení (kvalifikace) skutku i jiné hmotně právní posouzení vždy navazují na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozsudku a blíže rozvedená v jeho odůvodnění. V rámci dovolání podaného z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné na skutkový stav poukázat pouze z hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

V rámci svých právně relevantních námitek, majících hmotně právní charakter, dovolatelka zpochybnila správnou právní kvalifikaci jí spáchaného skutku, jak byl soudem zjištěn, a to především svou zásadní výtkou, že předmětný skutek obviněné měl být posouzen orgány činnými v trestním řízení podle právních předpisů účinných v době spáchání skutku, což podle názoru obviněné znamená v době napsání díla, nikoliv podle právních předpisů z pozdější doby, kdy dílo bylo vydáno

nakladatelstvím. Z tohoto důvodu se obviněná domnívá, že byla odsouzena za skutek, který v době spáchání nebyl trestným činem, když právní pojem „databáze“ byl v právních předpisech týkajících se ochrany autorského práva zaveden až od data 1. 12. 2000, a soud proto nemohl posoudit jednání obviněné jako trestný čin podle § 152 odst. 1 tr. zák., když zároveň odkazoval na ustanovení § 88 a následující zákona č. 121/2000 Sb., který v době spáchání skutku spočívajícího v napsání díla nebyl účinným.

Trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. spáchá ten, kdo neoprávněně zasáhne do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi. Jde o trestněprávní normu s blanketovou dispozicí. V tomto případě se uplatňuje dále zásada, že zákon zavazuje každého, i přesto, že jej nezná, neboť v případě takové neznalosti zákona, na nějž trestní zákon v blanketovém ustanovení odkazuje, by šlo o omyl právní, nikoli skutkový, a negativní omyl ohledně norem, na něž trestní zákon odkazuje ve svých ustanoveních s blanketovou dispozicí, nikoho neomlouvá. Z těchto důvodů pachatel v případě takového právního omylu je trestný podle skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 tr. zák. Z hlediska posuzování subjektivní stránky jednání pachatele tohoto trestného činu proto platí, že neznalost autorského zákona se posuzuje stejně jako neznalost normy trestní, a pachatele proto nevyvíňuje (srov. č. 9/1997 Sb. rozh. tr.).

Jak Nejvyšší soud z přiloženého spisového materiálu zjistil, věcí se v dostatečné míře zabýval již soud první instance, neboť na straně 10 v odůvodnění svého rozsudku ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. 1 T 197/2002, uvedl, že po zhodnocení závěrů odborného vyjádření i jeho doplňku, jakož i vyjádření znalce z oboru kvantitativní jazykové expertízy (lingvistiky) RNDr. J. K., CSc. v hlavním líčení ... dospěl k názoru, že obviněná JUDr. M. P. jako autorka publikace shora ve skutkové větě tohoto rozsudku uvedené neoprávněně zasáhla do zákonem chráněných práv k autorskému dílu a databázi. Dále nalézací soud vyložil, že publikace obviněné taktéž splňuje pojmové znaky díla, neboť obviněná musela vynaložit určité úsilí a vytvořit další tvůrčí vklad týkající se dalších částí, způsobu uspořádání a výběru prvků začleněných do předmětné publikace. Tyto skutečnosti nalézacímu soudu vyplynuly i z výpovědi svědka P. P. Tento svědek uvedl, že obviněná se snažila grafickými úpravami vytvořit jakousi odlišnost od vzorů, které zakoupila od společnosti G., třebaže převážnou většinu textů ponechala v naprosto identické podobě se vzory společnosti G. Dále po zhodnocení vyjádření znalce RNDr. J. K., CSc. spolu s vyjádřením zpracovatelky znaleckého posudku Právnické fakulty Univerzity Karlovy JUDr. Z. C. při hlavním líčení dne 13. 10. 2004 soud prvního stupně dovodil, že dílo JUDr. M. P. není v části týkající se předmětných vzorů jejím vlastním výtvořem, nýbrž vzniklo z velké části převzetím textace, jež byla vytvořena v původním díle autory P. P. a Mgr. P. M. Za výtvor chráněný autorským právem lze však považovat pouze původní text shora uvedených autorů, nikoli již text obviněné v té části, kde převzala z původního díla do své publikace smluvní vzory a podání, jejichž autory byli P. P. a Mgr. P. M. Znalec RNDr. J. K., CSc. k tomu uvedl, že se jedná o vzácný příklad dvou textů, které se ve velkých plochách (75 %) překrývají. Z prvního textu bylo převzato 75% do textu druhého, 49% textu druhého je identických s tím, co je obsaženo v textu prvním. Text první mohl být předlohou pro vytvoření textu druhého, nikoliv naopak.

Odvolací soud, který odvolání obviněné podle § 256 tr. ř. zamítl, se v odůvodnění svého usnesení ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005, se závěry soudu první instance ztotožnil, navíc zde vzhledem k námitkám obviněné v odvolání rozvedl závěry nalézacího soudu ohledně porušení práva pořizovatele databáze podle § 88 a násl. zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Především je třeba uvést, že při posuzování shora podrobně rozvedených hmotně právních námitek obviněné JUDr. M. P., Nejvyšší soud vycházel ze shora zmíněných skutkových zjištění nalézacího

soudu, neboť vzhledem k vymezení použitého dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je zásadně povinen vycházet ze skutkového zjištění soudu prvního stupně, příp. doplněného nebo pozměněného odvolacím soudem, a v návaznosti na tento skutkový stav zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž skutkové zjištění soudu prvního stupně (popřípadě odvolacího soudu), nemůže změnit, a to jak na základě případného doplňování dokazování, tak i v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. č. 36/2004 – str. 299 Sb. rozh. tr. a přiměřeně i rozhodnutí Ústavního soudu např. ve věcech pod sp. zn. [I. ÚS 412/02](#), [III. ÚS 732/02](#), [III. ÚS 282/03](#), [II. ÚS 651/02](#)). Navíc ani k vymezenému skutkovému zjištění v rozsudku nalézacího soudu nebyly v dovolání vzneseny žádné námitky.

Nejvyšší soud považoval za nutné se nejprve vyjádřit k námitce obviněné, že byla autorkou díla – publikace „Veřejné dražby a exekuce“ a požívala autorské ochrany již v době vzniku díla. K tomu je třeba uvést, že její kniha sice splňovala pojmové znaky díla, nicméně její značná část byla založena na porušení autorského práva autorů díla „Smluvní vzory a podání pro veřejné dražby podle zákona č. 26/2000 Sb.“, z něhož obviněná převzala smluvní vzory a podání. V této části minimálně pak dílo obviněné nemůže požívat autorskoprávní ochrany. Z odborného vyjádření z oboru kvantitativní jazykové expertízy a jeho doplňku ve spise vyplynulo zcela jednoznačně, že podobnosti díla obviněné s autorským dílem vytvořeným P. P. a Mgr. P. M. nejsou pouze formálního charakteru, a rozhodně nejsou dány pouze tím, že předmětné dílo obviněné i autorské dílo P. P. a Mgr. P. M. vycházejí ze stejného zákona a problematika v něm uvedená se týká stejných právních úkonů. Naopak, ze zmíněného odborného vyjádření vyplývá, že i přes rozdílnou vnitřní strukturu, text I. (autorské dílo P. P. a Mgr. P. M.) a text II. (dílo obviněné), v náznacích nižších textových celků, vykazují vysokou obsahovou tématickou blízkost. Z hlubší textové kvantitativní analýzy se ukázalo, že oba texty představují případ textových celků se shodným průnikem, a to tří čtvrtin u textu I. a jedné poloviny u textu II. Podle znalce je tedy krajně nepravděpodobné, že v takové textové délce (více než 7000 slov) a v tolika rozdílných typech formulací, by mohlo dojít ke shodě dvou děl různých autorů nezávisle na sobě. Shody v chybách současně naprosto vylučují, že by shodné části textů mohly vzniknout jinak, než buď přímým opisem anebo užitím stejného zdroje. Jak textová analýza, tak kvantitativní zhodnocení položek a chyb, jednoznačně ukázaly, že text I. mohl být předlohou pro vznik textu II., zatímco opačně tomu být nemohlo. Textová analýza dále též prokázala, že shodné části nižších textových celků prošly v textu I. i v textu II. různými konečnými redakcemi, které byly provedeny s různými autorskými zvyklostmi. Znalec při hlavním líčení dne 22. 1. 2003, jak již bylo citováno shora, v souladu se svým odborným vyjádřením v podstatě zopakoval, že se jedná o vzácný příklad dvou textů, které se ve velkých plochách (75%) překrývají. Z prvního textu bylo převzato 75% do textu druhého, a 49% textu druhého je identických s tím, co je obsaženo v textu prvním. Z uvedeného vyplynulo, že text I. mohl být předlohou pro vytvoření textu II., nikoliv však naopak. Dovolací soud tedy stejně jako soud nalézací a odvolací konstatuje, že v jednání obviněné je třeba spatřovat zejména porušení autorského práva P. P. a Mgr. P. M. k jimi vytvořeným dílům. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že pojmové znaky autorského díla v tomto případě splňují zejména jednotlivé smluvní vzory a podání samy o sobě, a jednání obviněné spočívající v tom, že ve své publikaci „Veřejné dražby a exekuce“ použila smluvní vzory a podání pro veřejné dražby, ze vzorů díla v elektronické podobě „Smluvní vzory a podání pro veřejné dražby podle zákona č. 26/2000 Sb.“, aniž měla k tomuto svému konání souhlas autorů předmětného díla, je proto s ohledem na shora uvedené nutno shledat jako naplňující skutkovou podstatu trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák.

Pokud se dovolatelka domnívá, že soud prvního i druhého stupně neměl správně posoudit její jednání jako trestné podle § 152 odst. 1 tr. zák. s odkazem na porušení zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, neboť nemohla zasáhnout do autorského práva pořizovatele databáze svým jednáním, jež předcházelo účinnosti citovaného autorského zákona, neboť tehdy neměla databáze autorskoprávní ochranu, pak Nejvyšší soud v tomto směru kromě již výše uvedeného považuje za nutné zdůraznit, že

obviněná zřejmě začala porušovat autorská práva autorů P. P. a Mgr. P. M. již v době psaní svého díla, neboť do svého textu převzala smluvní vzory a podání z díla uvedených poškozených autorů v elektronické podobě. Takto zasáhla i do práv pořizovatele databáze, i když podle terminologie tehdy účinného autorského zákona porušovala autorské právo k soubornému dílu, za který se považovala i databáze na elektronickém médiu, pokud naplňovala znaky díla souborného ve smyslu § 4 autorského zákona č. 35/1965 Sb. (srov. Telec, I. Autorský zákon. Komentář. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 76 až 79), a to tak, že změnila při zakomponování této databáze do textu její tvůrčí uspořádání, na což lze usuzovat taktéž z odborného vyjádření shora citovaného, ale i ze znaleckého posudku Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty Univerzity Karlovy a zejména z vyjádření jeho zpracovatelky JUDr. Z. C. ve výpovědi učiněné v hlavním líčení dne 13. 10. 2004. Nelze však přisvědčit tvrzení obviněné, že toto její jednání ve vztahu k databázi nebylo v předmětné době, tj. před uzavřením licenční smlouvy s nakladatelstvím L. P., a. s., a před vydáním jejího díla tímto nakladatelstvím, trestné. Je totiž nutno v této souvislosti připomenout, že uvedená databáze požívala autorskoprávní ochrany i za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb., o literárních, vědeckých a uměleckých dílech (autorský zákon), nikoli však jako právo pořizovatele databáze, ale jako souborné dílo podle § 4 odst. 1 uvedeného zákona. Předmětem autorského práva podle § 4 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb. takto v uvedené době byly i sborníky, časopisy, pásma, výstavy a jiná díla souborná, bylo-li jejich uspořádání individuálním výsledkem tvůrčí činnosti. Pro vznik souborného díla a jeho autorskoprávní ochranu bylo významné to, aby vzniklo tvůrčím uspořádáním takových nehmotných statků, které splňují legální pojmové znaky děl podle autorského zákona, což v případě vzorů smluv a podání autorů P. P. a Mgr. P. M. splňoval každý jimi vytvořený vzor smlouvy a podání na předmětném CD - ROMu (srov. § 2 odst. 1 autorského zákona č. 35/1965 Sb. a § 2 odst. 1 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), přičemž jak vyplynulo z výpovědí autorů, jako podklad pro jejich vytvoření bylo použito pouze znění zákona o veřejných dražbách. Proto i před účinností současného autorského zákona obviněná svým jednáním porušovala jak autorská práva autorů k jejich dílům, kterými byly předmětné jednotlivé smluvní vzory a podání v elektronické podobě, tak i autorské právo k databázi jako dílu soubornému.

Podle § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti zákonů se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Trestnost činu se posuzuje podle doby jeho spáchání, za kterou se podle ustálené judikatury považuje okamžik dokonání trestného činu, neboť teprve tehdy je uskutečněno to, co je předmětem právního posouzení, a to bez ohledu na to, zda s trestnou činností bylo započato ještě v době účinnosti předchozího souhrnu právních norem. Trestný čin je dokonán, jestliže jednání pachatele naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, zejména následek, jímž se rozumí porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem (porušení individuálního objektu trestného činu). Objektem trestného činu podle § 152 tr. zák. je zájem na ochraně vědecké, literární a jiné umělecké tvůrčí činnosti a jejich výsledků v podobě autorských děl, uměleckých výkonů, zvukových a zvukově obrazových záznamů, rozhlasového a televizního vysílání a po účinnosti autorského zákona č. 121/2000 Sb. výslovně i databáze. Vzhledem k tomu, že jde o trestněprávní normu s blanketovou dispozicí, která odkazuje na právní předpisy upravující právo autorské, práva související s právem autorským a práva k databázi, tato práva tvoří součást této dispozice.

U zásahů do autorského práva, ale i práv k databázi ve smyslu § 152 tr. zák. je třeba přihlížet i k povaze těchto práv, jak jsou vymezena v příslušném autorském zákoně, a to v § 12 autorského zákona č. 35/1965 Sb. a v § 10 a násl. autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Ve smyslu § 12 autorského zákona č. 35/1965 Sb. subjektivní autorské právo zahrnovalo jednak osobní práva autorská a jednak práva na materiální zhodnocení díla. Působilo erga omnes. K zajištění autorskoprávní ochrany nebylo a podle našeho práva ani není nutné uvádět Copyrightovou výhradu (tzv. výhrada autorského práva), která má však význam pro některé mezinárodní vztahy

(srov. čl. III odst. 1 Všeobecné úmluvy o autorském právu).

Obsahem autorského práva podle uvedené úpravy bylo zejména:

- a) právo na autorství včetně práva na autorské označení, právo na první uveřejnění díla (právo na zveřejnění), právo na nedotknutelnost díla autora a je-li dílo užíváno jinou osobou, právo, aby se tak dělo způsobem nesnižujícím hodnotu díla,
- b) právo s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udělit svolení k jeho užití,
- c) právo na autorskou odměnu za každé jednotlivé užití díla a doplňující právo na slušné vypořádání, tzv. droit de suite (srov. § 31 autorského zákona č. 35/1965 Sb.).

Mezi práva osobní [§ 12 odst. 1 písm. a) autorského zákona č. 35/1965 Sb.] se zařazovalo:

- právo na autorství včetně práva autora rozhodnout, zda bude dílo uveřejněno anonymně nebo pod pseudonymem,
- právo na zveřejnění, tj. na první uveřejnění díla (je nutno lišit od práva na veřejné užití díla, které je součástí práva s dílem nakládat),
- právo na nedotknutelnost díla, kam je zařazováno jak výslovně v zákoně uvedené právo, aby dílo nebylo užíváno způsobem snižujícím hodnotu díla, tak i zde výslovně neuvedené právo autora na přístup k dílu, pokud již nevlastní dílo v materializované podobě a je to nutné pro další výkon autorského práva (např. pro účely jeho vydání apod.).

Tato osobní práva byla a jsou nepřevoditelná.

Podle autorského zákona č. 35/1965 Sb. autor mohl převést pouze ostatní práva, zejména právo dílo užít. Převoditelná práva, zejména právo užít, převáděl autor smlouvou (výjimky obsahoval § 15 autorského zákona č. 35/1965 Sb.), a proto bylo třeba vždy zkoumat konkrétní smlouvu z hlediska toho, k jakému způsobu užití se právo převádělo, na jakou dobu a pro jaké teritorium.

Nový autorský zákon č. 121/2000 Sb. obsahuje podstatně podrobnější a přesnější úpravu. Podle § 10 a násl. autorského zákona č. 121/2000 Sb. obsahem autorského práva (§ 10 autorského zákona č. 121/2000 Sb.) jsou:

- a) výlučná práva osobnostní, kterých se autor nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná a nezanikají smrtí autora:
 - právo rozhodnout o zveřejnění díla (§ 11 odst. 1 autorského zákona č. 121/2000 Sb.),
 - právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění jeho díla (§ 11 odst. 2 autorského zákona č. 121/2000 Sb.),
 - právo na nedotknutelnost díla, zejména právo udělit svolení k jakékoliv změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li autorský zákon jinak, přičemž je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla;
- b) výlučná práva majetková, kterých se autor nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí, což neplatí pro pohledávky z takových majetkových práv vzniklé; jsou předmětem dědictví (§ 26 autorského zákona č. 121/2000 Sb.):
 - právo dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva, čímž právo autora

nezaniká, ale vzniká mu pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy, přičemž jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených autorským zákonem; právem dílo užít se míní právo na rozmnožování díla (§ 13 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18 až § 23 autorského zákona č. 121/2000 Sb. - živé provozování, provozování ze záznamu, přenos provozování díla, vysílání rozhlasem či televizí, přenos rozhlasového nebo televizního vysílání, provozování rozhlasového či televizního vysílání); autor poskytuje nabyvateli oprávnění k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném licenční smlouvou (§ 46 a násl. autorského zákona č. 121/2000 Sb.) zpravidla za odměnu, není-li ve smlouvě sjednáno, že licence se poskytuje bezúplatně [§ 49 odst. 2 písm. b) autorského zákona č. 121/2000 Sb.];

- právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého má autor, který převedl originál díla uměleckého do vlastnictví jiné osoby, jestliže se tento originál dále prodává a tento prodej uskutečňuje provozovatel galerie, dražebník, a dále jiná osoba při výkonu svého podnikání, a to bez ohledu na to, zda jedná na svůj účet nebo na účet vlastníka (§ 24 autorského zákona č. 121/2000 Sb.);

- právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu má autor u zveřejněných děl, která lze rozmnožovat pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu, rozhlasového či televizního vysílání anebo tiskového či jiného grafického vyjádření (§ 25 autorského zákona č. 121/2000 Sb.).

Práva pořizovatele databáze jsou upravena v § 88 a násl. autorského zákona č. 121/2000 Sb. Databází je pro účely tohoto zákona soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Zvláštní práva k databázi (§ 90 autorského zákona č. 121/2000 Sb.) přísluší pořizovateli databáze, pokud představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad k pořízení, ověření nebo předvedení jejího obsahu, bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany. Každý nový kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad do databáze spočívající v doplnění, zkrácení či jiných úpravách má za následek nový běh trvání práva podle § 93 autorského zákona č. 121/2000 Sb. Podle § 89 autorského zákona č. 121/2000 Sb., je pořizovatelem databáze fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba.

Právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno slovem, písmem, náčrtem, skicou nebo v jakékoli jiné vnímatelné podobě (§ 9 autorského zákona č. 35/1965 Sb.), resp. v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 autorského zákona č. 121/2000 Sb.). Obdobně je tomu i u databáze. Od tohoto okamžiku je však třeba odlišovat okamžik či dobu porušení autorského práva nebo práva k databázi ve smyslu § 152 odst. 1 tr. zák., jímž je v posuzovaném případě neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv k autorskému dílu nebo databázi. Okamžik či dobu porušení určitého shora obecně vymezeného práva je pak třeba posuzovat i vzhledem k druhu takového porušení autorského práva nebo práva k databázi a typu a povaze konkrétního porušovaného práva. V tomto směru má u díla, které je vytvořeno s cílem jeho vydání, zásadní význam zejména doba vydání, za kterou se považuje okamžik zahájení oprávněného veřejného rozšiřování jeho rozmnoženin (srov. § 10 odst. 2 autorského zákona č. 35/1965 Sb. a § 4 odst. 2 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), neboť u vydávaných děl, do kterých je zasahováno tím, že je vydáno další dílo, které porušuje zákonem chráněná práva k autorskému dílu či k databázi, právě v návaznosti na tento okamžik dochází k rozhodujícímu zásahu do uvedených zákonných práv a tím k dokonání trestného činu podle

§ 152 tr. zák., poněvadž teprve tímto okamžikem je dovršeno porušení nebo ohrožení zájmu chráněného tímto ustanovením (porušení individuálního objektu tohoto trestného činu), ke kterému směřovala všechna předchozí stadia trestného činu. V té souvislosti je třeba upozornit i na přechodná ustanovení autorského zákona č. 121/2000 Sb. (zejména ustanovení § 106), kdy je třeba zohlednit novou právní úpravu, která zakládá ochranu také těch předmětů, které nebyly podle dosavadních předpisů chráněny nebo jejichž obsah ochrany byl jiný než podle tohoto autorského zákona (např. databáze, které se považují za dílo souborné, jsou-li alespoň původní v tom smyslu, že jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem (§ 106 odst. 4 autorského zákona č. 121/2000 Sb.), nebo databáze podle § 88 autorského zákona č. 121/2000 Sb. chráněné zvláštním právem pořizovatele databáze, byly-li zhotoveny nejdříve 15 let před účinností tohoto autorského zákona (§ 106 odst. 6 autorského zákona č. 121/2000 Sb.).

Je sice pravdou, že posuzované jednání obviněné JUDr. M. P. započalo již tím, že do sepisovaného díla „Veřejné dražby a exekuce“, a to i na základě předchozích přednášek a poznámek z těchto přednášek postupně přebírala s určitou úpravou texty, jež byly vytvořeny v původním díle „Smluvní vzory a podání pro veřejné dražby podle zákona č. 26/2000 Sb.“ autory P. P. a Mgr. P. M., avšak ve smyslu shora uvedených obecných závěrů Nejvyšší soud považuje za nutné zdůraznit, že k faktické realizaci zásahu do jejich autorského práva a práva pořizovatele k jím pořízené databázi došlo až v okamžiku vydání díla „Veřejné dražby a exekuce“ nakladatelstvím L. P., a. s., kdy byl čin dokonán (srov. § 4 odst. 2 v té době účinného autorského zákona č. 121/2000 Sb.). Nicméně zásah do autorského práva dále pokračoval, a to až do doby, kdy zmíněné nakladatelství po dohodě s obviněnou ze dne 30. 10. 2002 o zrušení licenční smlouvy nakladatelské výhradní ze dne 29. 5. 2001 předmětnou publikaci přestalo rozmnožovat a její rozmnoženiny už nerozšiřovalo. Až tímto okamžikem bylo teprve porušování autorských práv obviněnou ukončeno. Vzhledem k ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák., podle kterého se trestnost činu posuzuje vždy podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, Nejvyšší soud pak shledal správným i závěr soudů obou stupňů o aplikaci zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), který nabyl účinnosti dne 1. 12. 2000, na jednání obviněné, neboť až za účinnosti tohoto zákona došlo k vydání uvedené publikace a rozšiřování jejích rozmnoženin. Lze totiž říci, že její jednání, s odkazem na výše uvedené, se nevyčerpávalo jednorázovým zásahem do práv autorských a práv k databázi (na počátku jako díla souborného), ale trvalo delší dobu, kdy po napsání knihy pokračovalo jednáním směřujícím k uzavření licenční smlouvy o vydání, ke které došlo dne 29. 5. 2001, „úpravou vzorů“, poté přípravou publikace k jejímu vydání, včetně provádění autorských korektur, jejím vydáním nakladatelstvím L. P., a. s., jakož i jejím rozšiřováním, čímž vším nepochybně byla práva k autorskému dílu i práva k databázi porušována (srov. k tomu i vyčíslení škody poškozené G., s. r. o., za období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2002). Byť nejde v případě jednání obviněné o pokračování ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák., je třeba konstatovat, že jednání obviněné zřejmě sice započalo ve stadiu přípravy za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ale bylo dokonáno a posléze i ukončeno až za účinnosti zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), přičemž za dobu spáchání trestného činu ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. je nutno v této souvislosti považovat až okamžik, kdy bylo celé toto jednání obviněné ve svém souhrnu dokonáno, což bylo z již shora podrobně rozebraných důvodů za účinnosti nového autorského zákona č. 121/2000 Sb. Teprve tehdy bylo totiž skutečně to, co je předmětem právního posouzení, a to bez ohledu na to, že s trestnou činností bylo zřejmě započato ještě v době účinnosti předchozího zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon).

Nejvyšší soud s ohledem na všechny skutečnosti uvedené výše dospěl k závěru, že právní posouzení skutku ve výroku napadeného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 3. 11. 2004, sp. zn. 1 T 197/2002, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 9 To 46/2005,

jako trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák., spáchaných obviněnou JUDr. M. P., je zcela správné a odpovídající zákonu. Soud prvního stupně jako soud nalézací objasnil a posoudil všechny otázky a skutečnosti pro daný skutkový stav podstatné. Se závěry soudu prvního stupně ohledně výroku o vině a trestu se pak plně ztotožnil i soud druhého stupně, jako soud odvolací, a to po řádném a důkladném přezkoumání rozhodnutí nalézacího soudu, přičemž se současně bez pochybností a logicky vypořádal též s námitkami obviněné uplatněnými v rámci odvolacího řízení. Je nutno dále zdůraznit, že námitky uvedené obviněnou v dovolání jsou v podstatě totožné s námitkami uplatněnými v rámci řízení před soudem druhého stupně.

Z obsahu dovolání a po porovnání námitek v něm uvedených s námitkami uplatněnými v odvolání, a s tím, jakým způsobem se s nimi vypořádal odvolací soud, je patrné, že rozhodnutí dovoláním napadené a řízení jemu předcházející netrpí vytýkanými vadami, neboť námitky v tomto směru uvedené byly jednoznačně a bez pochybností vyvráceny již v rámci řízení před soudem odvolacím. Z těchto důvodů je třeba jednoznačně dospět k závěru, že jde v případě dovolání obviněné JUDr. M. P. o dovolání zjevně neopodstatněné, neboť v podstatě jen opakuje námitky uplatňované obviněnou již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, s kterými se soudy obou stupňů již dostatečně a správně vypořádaly, a proto je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, přičemž tak učinil v souladu s návrhem státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.].